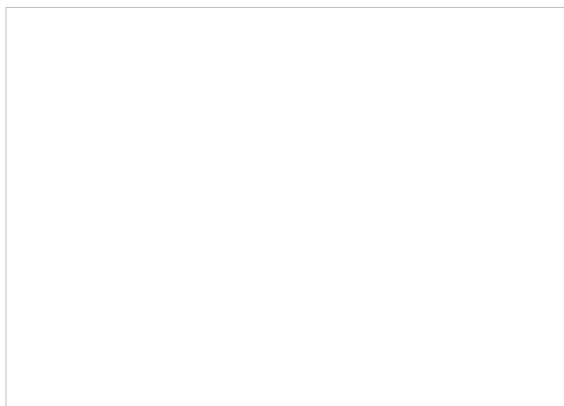

Baş piträniň hökümi, hikmeti, jynsy, mukdary, berilmeli wagty we berilmeli ýeri?

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

Piträniň hökümi?

Sorag: Fytyr sadakasyň (piträniň) hökümi näme?

Jogap: Fytyr sadakasy (pitre) Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) parz eden parzlaryndandyr. Çünkü Abdullaň Ibn Omar (radiallahu anh) şeýle diýýär: “**Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) hurmadan ýa-da arpadan bir ölçeg edip, Ramazanda fytyr (pitre) bermegi parz edendir.**”

Mundan başga zatlardan fytyr sadaka bermek dogry däldir. Bahasy iýmitden gymmat bolsada, pul ýa-da eşik, haly-kilim, gap-gaç ýaly zatlar fytyr sadakasy höküminde berilmegi dogry däldir.¹

Pitre kumlere wäjip, kumlere müstehap?

Sorag: Pitre kumlere wäjip, kumlere müstehap?

Jogap: Erkek ýa-da zenan, uly-kiçi, orazaly ýa-da orazasız hemme musulmanlara fytyr sadakasy (pitre) bermek wäjipdir/parzdyr. Bir kişi saparda-ýolagçy bolanlygy üçin oraza tutmadyk bolsada, onuň fytyr bermegi gerekdir.

Müstehap bolýanlar barada aýtsak, Allah rahmet etsin fykyhçylarymuz ene göwresindäki çaga üçin pitre bermek wäjip däl, müstehap bolar diýendirler.²

Bir musulmanda özünüň we maşgalasynyň bir gije-gündizlik iýjek-işjeginden artygy bar bolsa, özünüň ekläp oturan maşgala agzalarynyň her biri üçin pitre bermelidir. Aklynda kemlik bolan üçin hem pitre beriler. Pitrede zekatda boluşy ýaly nisap ýokdur.

Fytyr (pitre) sadakasyň hikmeti?

Sorag: Fytyr (pitre) sadakasyň hikmeti näme?

Jogap: Käbir hadyslarda fytyr sadakasyň iki hikmet sebäpli meşru bolanlygy beýan edilýär.

Birinjisí: Bu sadaka garyplary doýurmak üçindir. Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) şeýle diýýär: “**Olary (garyplary) bu gün dileğçilik etmekden halas ediň.**” Çünkü bayram günü bolanlygy üçin şatlanmaly günleridir. Olar bu gün şatlyklaryny, şükürlerini Robbine beýan edýän günleridir.

Ymmatyň içindäki garyplaryň we mätäçleriň bayram gündünde boýny bükkük we pes ýagdaýa düşmezligi üçin, Allah Tagala fytyr sadakasyň (piträni) meşru edendir. Şonuň üçin Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem): “**Olary (garyplary) bu gün dileğçilik etmekden halas ediň**” diýendir.

Käbir rowaýatlarda bolsa, şeýle diýilýär: “**Baýlaryňzy Allah Tagala munyň (ýagny fytyr sadakasy) bilen päklär. Garybyňza bolsa, beren (sadakasyň) has artygy bilen gaýtaryp berer.**”

Ikinjisí: Fytyr sadakasy oraza tutan kişi üçin (günälerden) pæklenmekdir. Çünkü orazasynda käbir kemçilikler bolup biler, orazalyka ýaramaz hereketler eden bolmagy mümkün we orazasyny päklejek zada mätäç bolup biler. İne şonuň üçin hem fytyr sadakasy, orazalynyň gürلن dereksiz we ýaramaz sözleriniň we şoňa meñzeş zatlaryň günälerinden pæklenmegi üçin wesile edilendir.²

Piträniň jynsy (görnüşi).

Sorag: Pitre hökümde berilmeli zatlar námeler?

Jogap: Hadysda piträniň aşakdaky baş zatdan berilýändigi aýdylýandyr:

1-Bugday, 2-Arpa, 3-Hurma, 4-Kışmiş, 5-Peynir.

Emma käbir alymlar hadysda diňe bu baş görnüşiň aýdylmagynyň sebäbi, şol döwürde iýmit hökümde bulary ullanmak meşhur bolanlygy üçin diýip, bürünç we mekge ýaly iýmitleriň ulanylýan ýerinde, bularyň hem pitre berilmegini jaiz kabul edýärler.³

Alymlarymyzyň aýdyşy sünnetde iýimiň belli bir jynsy pitre üçin şert goşulan däldir.⁴ Şonuň üçin hem bir ýurtda köp iýilýän⁵ we ölçeg bilen ölçelyän zatlardan pitre bermek jaizdir diýendirler. Et ýaly terezi bilen çekilyän/tartylyan zatlardan pitre bermek jaiz däldir.⁶

Piträniň mukdary?

Sorag: Piträniň muktary näçe?

Jogap: Pitre hökümde bürünç ýa-da bugday ýa-da hurma ýaly bir ýurdyň (köp ullanýan) iýimitlerinden uly-kiçi, erkek-zenan, erkin-gul her bir musliman (ýagny adam başy) üçin bir ölçeg iýmit bermek wäjipdir.

Pygamberimizden (sallallahu aleýhi we sellem) muňa degişli sayh hadyslar rowaýat edilendir.

Piträni ynsanlar baýram namazyna çykmaryndan öñ bermelidir. Baýramdan bir-iči gün öñ berilsede zyýany ýokdur.

Bir öljeg (arapçada: sa') kile hasaby bilen üç kilä ýakyndyr.⁷

Pitre haçan berilmeli?

Sorag: Pitre haçan berilmeli?

Jogap: Baýramyň öñ ýany berilmegi has faziletlidir. Baýramdan bir-iči gün öñ berilsede bolýandyr. Ondan has öñräk berilmegi jaiz däldir.

Çünki piträni garyba baýramdam ençeme gün öñ berse, ol kişi ony harjap baýramda hiç zatsyz galyp we dileğilik etmek ýagdayna düşüp biler. Şonuň üçin hem piträni baýram namaza çykmaryndan öñ ýa-da bir-iči gün öñ ýany berilmegi muslimanlara buýrulandyryr.⁸

Eger bir kişi unudanlygy üçin baýramdan öñ pitresini bermedik bolsa, ýadyna düşende baýramdan soňra kaza hökümde pitresini bermelidir.⁹ Ramazan aýynyň başynda pitre bermek meselesi bolsa, yhtylafly bolup, dogry däldigi gaty güýçli ähimaldyr. Çünki adyndan hem belli boluşy ýaly fytır, orazany açmak Ramazan aýynyň soñunda bolar. Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) hem ynsanlara baýram namaza çykmaryndan öñ pitre bermegi buýurandyryr.¹⁰

Pitre kímklere berilmeli?

Sorag: Piträni nirä/kime bermeli?

Jogap: Pitre diňe bir ýere beriler, ol hem garyplardyr. Çünki Ibn Abbas (radiallahu anh) şeýle diýdi: “**Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) fytır sadakasy (pitre) orazaly üçin dereksiz we hapa sözlerden páklenme, garyplar üçin bolsa, doýumluk hökümde parz etdi.**”¹¹

Allah Tagala pitrelerimizi kabul etsin!

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

1-Şeyh Ibn Useýmin, Fykhu'l-Ibadat, sahypa-212.

2-Şeyh Ibn Useýmin, Fykhu'l-Ibadat, sahypa-213.

2-Şeyh Ibn Jibrin, Fetawa es-Siyam, sahypa-185.

3-Şeyh Ibn Jibrin, Fetawa es-Siyam, sahypa-179.

4-Şeyh Abdulaziz bin Báz, Tuhfetu'l-Ihwan bi Ejwibetin Muhimmetin Tetealleke bi Erkani'l-Islam, sahypa-155.

[5-Şeyh Ibn Jibrin, Fetawa es-Síyám, sahypa-186.](#)

[6-Fetawa eş-Şeyh Muhammed es-Salih el-Useýmin, 1/465-467.](#)

[7-Ibn Bätz, el-Fetawa-Kitabu'd-Dawe, 1/122-123.](#)

[8-Şeyh Ibn Jibrin, Fetawa es-Síyám, sahypa-187.](#)

[9-Şeyh Ibn Jibrin, Fetawa es-Síyám, sahypa-187.](#)

[10-Fetawa eş-Şeyh Muhammed es-Salih el-Useýmin, 1/463.](#)

[11-Şeyh Ibn Useýmin, Fykhu'l-Ibadat, sahypa-213-214.](#)